

KIRJA-ARVOSTELU

Juho Wilska

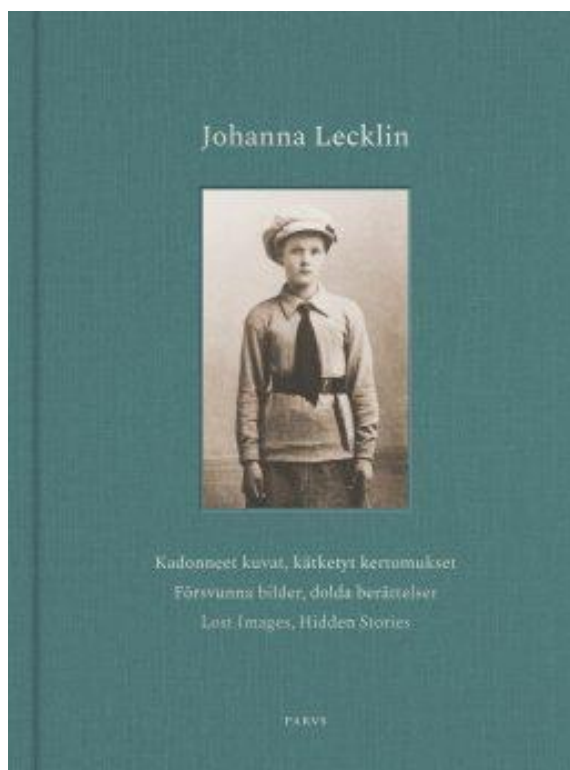
Esseekirja pohtii Johanna Lecklinin Suomen sisällissotaa käsittelevää taidetta

sisällissota, nykytaide, taide, esseet, sotahistoria, taidehistoria

Juho Wilska, Turun yliopisto, jmawil@utu.fi

Johanna Lecklin: *Kadonneet kuvat, kätkeyt kertomukset*. Parvs 2025, 118 s.

137

Johanna Lecklinin esseekirja on näkymä paitsi Lecklinin taiteeseen myös mahdollisuuksiin käsitellä Suomen sisällissotaa taiteen keinoin. Teoksen neljä esseetä on toteutettu kolmella eri kielellä, ja tässä arvioissa keskitytään suomenkielisiin teksteihin. On hienoa, että esseet ovat saatavilla myös laajemmalle yleisölle. Tekstien laajuus ja suhteellisen suppea historiallinen tausta edellyttävät lukijalta jonkin verran taustatietoa vuoden 1918 tapahtumista. Lecklin on aloittanut sisällissodan käsittelyn taiteessaan 2018, ja kirja liittyy Helsingin Taidehallissa keväällä 2025 pidettyyn näyttelyyn.

Kirjan esseet ovat Lecklinin ja kolmen muun kirjoittajan töitä, jotka pohtivat Lecklinin taidetta. Taiteilijan teokset käsittelevät sisällissotaa ja omien juurien tutkimusta ja niitä luonnehditaankin Sini Monosen esseessä *tutkimukselliseksi*. Lecklinin taide onkin historiantutkijoiden kannata kiinnostavaa juuri siksi, että taiteilija hyödyntää sisällissodan aineistoja ja käsittelee sodan ilmiöitä teoksissaan. Kirjoittamassaan

esseessä taiteilija kirjoittaa suhteestaan esiin kaivamiinsa tarinoihin ja selostaa työprosessiaan arkistotutkimuksesta tapahtumapaikalla vierailuun. Kiinnostavaa on esimerkiksi taiteilijan pohdinta

arkistoista etsimistään punakaartilaisten kuvista, joista hän tuntuu rakentavan ajatuksia siitä, millainen sotaan osallistunut sukulaisnainen saattoi olla. Näin Lecklin käy taiteensa ohessa samaa pohdintaa, joka saattaisi tulla vastaan monelle omien sadan vuoden takaisten sukulaistensa kohtaloa pohtivalle suomalaiselle.

Folkloristi Ulla Savolaisen essee käsittelee käsitteen intohimo tai passio merkitystä ja viittaa Lecklinin *Ei ainoastaan intohimosta* -teokseen. Teos käsittelee myös naisten ja lasten sisällissodasta kiinnostunutta tutkijaa. Pohdinnassa käydään läpi, kuinka sotaan liittyy aktiivista intohimoa ja toisaalta passiivista kärsimystä, jotka voivat kietoutua toisiinsa. Sini Mononen puolestaan lähestyy Lecklinin taidetta pohtimalla muistamista ja unohtamista. Hän viittaa Pierre Noran *muistin paikka* -käsitteeseen ja tuo esille sisällissodan muistojen unohtumista Lecklinin taiteessa, esimerkiksi *Olipa kerran tässä paikassa* -sarjassa taiteilija on etsinyt vuoden 1918 tapahtumiin liittyviä paikkoja ja kuvannut sitten saman paikan, josta sodan jäljet ovat kadonneet.

Taidehistorioitsija Juha-Heikki Tihisen essee käsittelee sitä, miten taiteilija sekoittaa erilaisten todellisuuksien ilmiöitä. Taiteilija käyttää esimerkiksi sisällissotaan liittyvää sodan jälkeen tehtyä lautapeliä, jota monikanavaisessa videoteoksessa kaksi nykyajan tyttöä pelaa. Esimerkki toimisi paremmin teoksen nähneelle lukijalle, mutta siitä saa hyvän käsityksen kirjan kuvituksesta: Monikielisen kirjan essee on kuvitettu vaihtuvilla valokuvilla, mikä mahdollistaa myös tähän teokseen tutustumisen niiden kautta.

Vaikka taideteoksia käsittelevät esseeet voikin nähdä nimenomaan taidetta käsittelevinä kirjoituksina, nykytaidetta ja sen ympärillä olevaa tarinaa lähestyvät tekstit ovat hyödyllinen osa sisällissodan muistamiseen ja käsittelyyn liittyvää keskustelua. Esseiden kautta selviää, miten tutkimuksellinen ote voi toimia taiteellisessa työssä, ja kuinka sisällissotaan liittyvä teos syntyy ja toimii sata vuotta sodan tapahtumien jälkeen. Kun Lecklin esimerkiksi viittaa internethakuun ja tekoälyn valokuvien autenttisuudelle tuottamiin haasteisiin huomaa, kuinka teos on hyvin kiinni sekä sisällissodan ajassa että julkaisuajassaan, kuten Lecklinin taidekin.